

บทที่ 5

วจนกรรม (Speech acts)

เค้าโครงเรื่อง

บทนำ

- (1) วจนกรรมและองค์ประกอบ
- (2) การกล่าวบ่งบอกการกระทำ (performatives)
- (3) วจนกรรมอ้อม (indirect speech acts) และความสัมพันธ์ของรูปแบบประโยค (forms) และหน้าที่ (functions) ของประโยค
- (4) บทสรุป
- (5) กิจกรรมท้ายบท

จุดประสงค์ของการเรียนรู้

หลังจากเรียนบทนี้แล้วผู้เรียนจะ

1. บอกได้ว่าวจนกรรมคืออะไรและประกอบด้วยอะไร
2. บอกลักษณะของการกล่าวบ่งบอกการกระทำ (performatives) ได้
3. บอกลักษณะของวจนกรรมอ้อม (indirect speech acts) ได้
4. รู้ถึงความแตกต่างของรูปแบบของประโยคและหน้าที่
5. ระบุได้ว่าวจนกรรมปฏิบัติใดบ่งบอกถึงจุดประสงค์ใดของผู้พูด ทั้งนี้โดยอาศัยบริบทช่วยในการพิจารณา
6. ระบุได้ว่าอะไรเป็นผลวจนกรรม

บทนำ

บางครั้งคำพูดมิได้บ่งบอกว่าคำพูดนั้น ๆ จริงหรือเท็จ หรือเป็นถ้อยความที่พรรณาส่งหนึ่งสิ่งใด แต่ทว่าคำพูดบางคำพูดแสดงถึงการกระทำประกอบคำพูดนั้น ๆ พร้อมกันด้วย เช่น เมื่อประธานของการประชุมพูดว่า “ผมขอเปิดการประชุม” ก็หมายความว่าประธานท่านนี้กำลังจะทำหน้าที่เปิดการประชุม หรือผู้พูดว่า “ฉันให้สัญญา” ผู้พูดก็ต้องทำตามที่ตนบอกคือ ปฏิบัติตามสิ่งที่ผู้พูดสัญญาว่าจะทำ และในการพูดเพื่อจุดประสงค์ใดก็ตาม ผู้พูดก็อาจจะพูดตรงไปตรงมาหรือพูดอ้อมค้อมก็ได้

1. วจนกรรม(speech acts) คืออะไร

คำ speech acts เป็นคำที่ J.L. Austin (1962) ได้ตั้งขึ้นมาโดยหมายความถึง ทฤษฎีที่วิเคราะห์บทบาทของคำพูดที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำของผู้พูดและผู้ฟัง ในการสื่อสาร วจนกรรมประกอบด้วย

(i) วจนกรรมตรงตามคำพูด (locutionary acts) ได้แก่ การเปล่งเสียงออกมาเป็นคำพูดซึ่งอาจจะเป็นคำเพียงคำเดียวหรือหลายประโยคก็ได้

(ii) วจนกรรมปฏิบัติ (illocutionary acts) คือ จุดประสงค์ของผู้พูดในขณะที่เปล่งวาจา วจนกรรมปฏิบัติ ได้แก่ การเสนอแนะ การให้สัญญา การเตือน การขอร้อง การข่มขู่ การสั่ง เป็นต้น Searle (1977:34-37) ได้แบ่งวจนกรรมปฏิบัติออกเป็น 5 ประเภท ในที่นี้ขอคัดคำแปลและคำจำกัดความของวจนกรรมปฏิบัติ 5 ชนิดที่ ศ. อุดม โรตม์สิขขัตติ์ (2533:245) ได้เขียนไว้

ก. การบอกกล่าว อันประกอบด้วย การบอกกล่าวธรรมดา การใช้คำยืนยัน การอธิบาย การคาดการณ์ และการจำแนกประเภทดังตัวอย่าง เช่น

- (1) I am sure that he is innocent.
- (2) I predict that there will be more foreign investment this year.
- (3) I can say that people like yourself are rare.

- (4) I call young people who enjoy working hard in order to earn a lot of money
“yuppies”

ข. การพูดสั่ง เป็นความพยายามที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังทำอะไรสักอย่าง ซึ่งผู้พูดจะต้องใช้การสั่ง การบังคับ การขอร้อง และการกำหนด ดังตัวอย่าง

- (5) I order you to finish this task before noon.
(6) I forbid you to tell her.
(7) I beg you for justice.
(8) I absolve you of guilt. (ผู้พิพากษาพูดในศาลโดยหมายความว่าผู้ต้องหาไม่มีความผิด)

ค. การพูดให้สัญญา เป็นการทำให้ผู้พูดสัญญาว่าจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการสัญญา การสาบาน การรับประกัน และการปวารณา ดังตัวอย่างเช่น

- (9) I promise to give you a hand and I will.
(10) I bet you've never seen anything like this before

ง. การแสดงความรู้สึก เป็นสภาวะทางจิตใจที่ผู้พูดแสดงออกมาว่าตนรู้สึกอย่างไร ได้แก่ การขอบคุณ การแสดงความยินดี การรู้สึกเสียใจและการขอโทษ ดังตัวอย่างเช่น

- (11) I thank you for your kindness.
(12) I'm happy for you because you've been promoted.
(13) I appreciate your kind help.
(14) I congratulate on your success.

จ. การประกาศ เป็นกิจกรรมที่ผู้พูดหรือผู้กระทำการให้ผู้อื่นได้รับรู้ข้อความตามประกาศ ได้แก่ การประกาศสงคราม การประกาศเรื่องราวต่าง ๆ การคัดค้าน การเลิกคบหาสมาคม การคว่ำบาตร การแต่งตั้ง เป็นต้น ดังตัวอย่างเช่น

- (15) I declare the meeting open.
(16) I appoint Mr. Johnson the Deputy Chairman.

(17) We object to the construction of a condominium at Kao Yai and Huay Ka
Kaeng.

(iii) **ผลวจนกรรม (perlocutionary acts)** คือ ผลของคำพูดที่มีต่อผู้ฟัง

2. การกล่าวบ่งบอกการกระทำ (performatives) มีลักษณะดังต่อไปนี้ (Leech, 1983: 183)

- (i) กริยาที่สำคัญของประโยคจะต้องเป็นกริยาที่บ่งบอกถึงจุดประสงค์ของผู้พูด
  - (ii) กริยาดังกล่าวจะต้องเป็นปัจจุบันกาล
  - (iii) ประธานของกริยาจะต้องเป็นบุรุษที่หนึ่ง
  - (iv) กรรมของกริยาดังกล่าวจะต้องเป็น you หรือบุรุษที่หนึ่ง
  - (v) กริยาดังกล่าวอาจจะมีคำ hereby นำหน้าหรือไม่มีก็ได้
  - (vi) กริยาดังกล่าวอาจจะมีอนุประโยคตามมา เช่น I state that...
I ask you whether... ลักษณะนี้อาจแปรเปลี่ยนไป กล่าวคือ บางครั้งกริยาอาจตามด้วยประโยค และบางครั้งอาจตามด้วยบุรพบท + กริยาเติม ing เช่น
- (18) I apologize for being late.
  - (19) I thank you for helping me.
ประโยคต่อไปนี้เป็นตัวอย่างเป็นตัวอย่างของภาษกริยาที่มีกริยากำหนดการกระทำโดยตรง
  - (20) I pronounce you man and wife.
  - (21) I acquit you of this charge.
  - (22) I hereby declare the meeting open.
  - (23) I hereby appoint you The Mayor of Cardiff.
  - (24) I bequeath you all of my jewelry.
  - (25) I sentence you to ten-year imprisonment.
  - (26) I hereby christen this ship The Sunrise.
  - (27) I promise I will come.

- (28) I order you to shut the door.
- (29) I bet you 100 baht, it'll rain tomorrow.
- (30) I hereby declare the conference closed.
- (31) I congratulate you on your success.
- (32) I warn you that trespassers will be prosecuted.
- (33) I give you my words.
- (34) I object.

การกล่าวบ่งบอกการกระทำบางประโยคข้างต้นจะสัมฤทธิ์ผลได้อย่างแท้จริงเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขซึ่งจะกล่าวต่อไป ดังที่ Austin (1962) ระบุไว้เงื่อนไขที่ทำให้คำพูดสมบูรณ์ Austin เรียกว่า felicity conditions สำหรับเงื่อนไขนี้เป็นเงื่อนไขของวัจนกรรมปฏิบัติในสถานการณ์ที่เป็นทางการหรือพิธีการ (ดู (20) –

(26) เงื่อนไขดังกล่าวมีอยู่ 4 ประการ ดังนี้คือ

- (i) วัจนกรรมปฏิบัติจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของพิธีหนึ่งพิธีใดซึ่งปฏิบัติกันมาเป็นจารีตประเพณี
- (ii) สถานการณ์หรือบุคคลผู้ร่วมพิธีจะต้องเหมาะสมตามที่พิธีได้ระบุเอาไว้
- (iii) พิธีจะต้องทำอย่างถูกต้องและสมบูรณ์ทุกขั้นตอนที่จารีตประเพณีได้ระบุเอาไว้
- (iv) บุคคลผู้ทำพิธีหรือผู้ร่วมพิธีจะต้องมีความตั้งใจที่จะดำเนินพิธีให้ลุล่วงไป

จากตัวอย่าง 20-26 ผู้พูดคือพระผู้ทำพิธีแต่งงานในโบสถ์ (20) ผู้พิพากษาในศาล (21) ประธานของการประชุม (22) ผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่า The Mayor of Cardiff (23) เจ้าของพนันกรรม (24) ผู้พิพากษา (25) ผู้ที่มีเกียรติที่ได้รับเชิญให้มาตั้งชื่อเรือก่อนที่จะเริ่มเอาเรือออกมาแล่น (26) ในภาษาไทยก็เช่นกัน ผู้ที่จะพูดประโยคเหล่านี้ได้จะต้องได้รับการแต่งตั้งให้มาทำพิธี หรือมีอำนาจที่จะทำพิธีนั้น ๆ เช่น

- (35) ผมขออวยพรให้คู่บ่าวสาวจงมีแต่ความสุข
- (36) ศาลตัดสินให้จำคุกจำเลย 10 ปี

(37) ศาลอนุญาตให้โจทก์หย่าจากจำเลยได้ โดยจำเลยจะต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูบุตรให้กับโจทก์ตามที่โจทก์ขอมา

(38) ผมขอเปิดการประชุม/ผมขอปิดการประชุม

และถึงแม้ว่า (27)-(34) จะไม่ใช่วัจนกรรมปฏิบัติที่พูดในพิธีที่เป็นทางการ ประโยคเหล่านี้ก็เป็นกรกล่าวบ่งบอกการกระทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัจนกรรมปฏิบัติและผลวัจนกรรมที่ใช้ในพิธีการจะต้องใช้ถ้อยคำตามจารีตประเพณี จะแปรเปลี่ยนเป็นถ้อยคำอื่นไม่ได้ ดังตัวอย่างเช่น การพูดโต้ตอบกันระหว่างพระผู้ทำพิธีแต่งงานและ เจ้าบ่าวในพิธีทางศาสนาคริสต์

พระ: Wilt thou have this woman to thy wedded wife...and, forsaking all other, keep thee only unto her, so long as you both shall live?

เจ้าบ่าว: I will.

เจ้าบ่าวจะต้องพูดว่า: I will. เท่านั้น จะเปลี่ยนเป็นพูดว่า Yes ไม่ได้ทั้ง ๆ ที่ Yes ก็สื่อความหมายเช่นเดียวกับการพูดว่า I will. และในทำนองเดียวกันในพิธีบวชพระทางพุทธศาสนานั้น พระคู่สวดจะถามผู้ที่บวชหลาย ๆ คำถามในภาษาบาลี และผู้บวชก็ต้องตอบคำถามเป็นภาษาบาลีดังตัวอย่าง เช่น

พระคู่สวด: มนุสโสสิ (เป็นมนุษย์หรือไม่)

ผู้จะบวช (นาค): อามันเต

3. **วัจนกรรมอ้อม** (indirect speech acts): เนื่องจากภาษาที่เราใช้อยู่มิได้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดทางไวยากรณ์ว่ารูปประโยคคำสั่งแสดงถึงคำสั่ง หรือการขอร้อง รูปประโยคคำถามแสดงถึงคำถาม และรูปประโยคบอกเล่าแสดงถึงการบ่งบอกข้อความเสมอไป กล่าวคือ รูปประโยคคำถามก็อาจแสดงการขอร้อง (ดู 39) รูปประโยคบอกเล่าก็อาจเป็นคำถาม (ดู 40) นั่นก็คือวัจนกรรมปฏิบัติหนึ่งซึ่งผู้พูดมี

จุดประสงค์ที่จะขอร้องนั้นอาจจะอยู่ในประโยคหลายรูปแบบทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบท
 วจนลีลาของผู้พูดและความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง

(39) ก. (ผู้ถามทาง) สยามสแควร์อยู่ไหนคะ (กรุณาบอกทางไปสยามสแควร์หน่อย
 ค่ะ)

ข. เดินตรงไปแล้วเลี้ยวซ้ายค่ะ

(40) ก. เรามีแต่ขนาดเล็กและขนาดกลางค่ะ (คุณอยากได้ขนาดเล็กหรือขนาดกลาง
 ค่ะ)

ข. ถ้ามีสองขนาดเท่านั้นผมขอขนาดกลางค่ะ

ขอให้นักศึกษาดูตัวอย่างของวจนกรรมอ้อมเพิ่มเติมใน (41) – (43) ตัวอย่างทั้ง
 สามนี้คัดมาจาก (Kempson, 1976: 62) กล่าวคือ (41) อยู่ในรูปประโยคคำถาม แต่
 เป็นวจนกรรมที่บอกข้อความแก่ผู้ฟัง (42) เป็นรูปประโยคคำสั่งแต่ทว่าทำหน้าที่เป็น
 คำถามเพื่อให้ผู้ฟังบอกความคิดเห็น ส่วนประโยค (43) เป็นรูปประโยคบอกเล่าแต่ทำ
 หน้าที่เป็นคำสั่งแกมขอร้องในขณะเดียวกัน

(41) Did you know that the pay has risen 14%?

(42) Tell me whether there is a vacancy or not in your office.

(43) I insist that you join our party.

นอกจากนี้วจนกรรมปฏิบัติหนึ่ง ๆ อาจจะอยู่ในรูปแบบหลากหลายของประโยคดัง
 ตัวอย่าง ต่อไปนี้ (มาจาก Levinson, 1983: 264-265)

(44) ก. I want you to close the door.

I'd be much obliged if you'd close the door.

ข. Can you close the door?

Are you able by any chance to close the door?

ค. Would you close the door?

Won't you close the door?

ง. Would you mind closing the door?

Would you be willing to close the door?

จ. You ought to close the door.

It might help to close the door.

Hadn't you better close the door?

ฉ. May I ask you to close the door?

Would you mind awfully if I was to ask you to close the door?

I am sorry to have to tell you to please close the door.

ช. Did you forget the door?

Do us a favor with the door, love.

How about a bit less breeze?

Now Johnny, what do big people do when they came in?

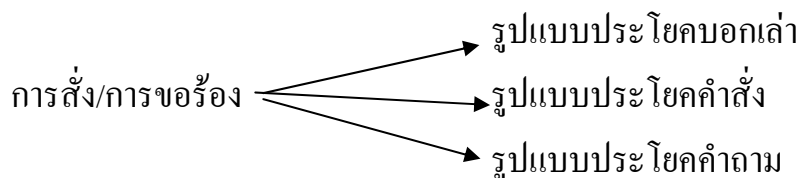
Okay, Johnny, what am I going to say next?

นักศึกษาจะสังเกตได้ว่ารูปแบบของประโยคที่แสดงการขอร้องมีหลายรูปแบบ กล่าวคือ อาจจะเป็นรูปแบบประโยคบอกเล่า ประโยคคำสั่งและประโยคคำถามก็ได้ และสำหรับข้อ (44) นั้น แสดงถึงวัฒนธรรมของประเทศที่มีอากาศหนาวมากซึ่งทุกคนได้รับการสั่งสอนมาตั้งแต่เด็กว่า เมื่อเข้าหรือออกจากห้อง/บ้านจะต้องปิดประตูทุกครั้ง ตารางต่อไปนี้จะแสดงถึงรูปแบบประโยคและหน้าที่ของวัจนกรรมปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ของไวยากรณ์สมัยก่อน ซึ่งไม่เป็นไปตามการใช้ภาษาที่แท้จริงดังตัวอย่าง (44) แบบ ก-ฉ ซึ่งแสดงถึงรูปประโยคและหน้าที่ที่หลากหลายที่รูปแบบประโยค เหล่านั้นสามารถบ่งบอกได้

รูปแบบประโยค	หน้าที่
รูปแบบประโยคบอกเล่า	การบอกกล่าว การอธิบาย การพรรณนา การยืนยัน การคาดการณ์ ฯลฯ
รูปแบบประโยคคำสั่ง	การสั่ง การขอร้อง
รูปแบบประโยคคำถาม	การถามเพื่อได้มาซึ่งข้อความ

และแผนภูมิต่อไปนี้ก็แสดงถึงหน้าที่ของภาษากิริยาที่ปรากฏอยู่ในหลายรูปแบบ
ประโยค

เนื่องจากวัจนกรรมอ้อมปรากฏในรูปแบบประโยคที่หลากหลาย ด้วยเหตุนี้บางครั้ง
ผลวัจนกรรม คือ ผลของคำพูดที่มีต่อผู้ฟังก็อาจจะไม่ตรงกับจุดประสงค์ของผู้พูดก็ได้
ดังตัวอย่างเช่น

(45) A: How big is the moon?

B: Not as big as the earth.

A: How big is the earth?

B: Big enough.

A: How big is big enough?

B: Stop asking questions and eat your cereal.

A: Could you pass the milk and sugar?

B: I told you not to ask questions: now get on with your breakfast.

นักศึกษาจะเห็นว่า A ตั้งคำถามเพื่อได้มาซึ่งข้อความมาโดยตลอด ซึ่งรูปแบบประโยค
เหล่านั้นตรงกับหน้าที่ กล่าวคือ รูปแบบประโยคคำถามทำหน้าที่ถามคำถาม แต่พอ
มาถึงการขอร้อง A ก็ยังคงใช้รูปแบบประโยคคำถามอยู่อีกแทนที่จะใช้รูปแบบ
ประโยคคำสั่งคือ Please pass the milk and sugar. หรือ Pass the milk and sugar,
please. จึงทำให้ผู้ฟังตั้งตัวไม่ติดและเข้าใจผิดคิดว่า Could you pass the milk and
sugar? ยังคงเป็นประโยคคำถามอยู่ นอกจากวัจนกรรมปฏิบัติหนึ่ง ๆ อาจจะอยู่ใน
รูปแบบต่าง ๆ ของประโยคแล้ว รูปแบบประโยคหนึ่งก็อาจทำหน้าที่ได้หลายหน้าที่
ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบท ดังตัวอย่างเช่น

(46) There's a bull in the field. (ตัวอย่างนี้คัดจาก Stubbs, 1983:158) ประโยคนี้อาจจะเป็น:

- (i) คำกล่าวบอกข้อความธรรมดาว่ามีวัวกระทิงอยู่ที่ทุ่ง
- (ii) คำเตือนว่าอย่าออกไปนะที่ทุ่งนามีวัวกระทิงตัวหนึ่ง
- (iii) คำบ่นเพราะไม่ชอบให้มีวัวกระทิงอยู่ที่ทุ่งนาของตน
- (iv) คำสั่งว่าให้ไปกำจัดวัวกระทิงตัวนี้เสีย

แต่อย่างไรก็ตามก็มีรูปแบบประโยคบอกเล่าบางประโยคที่ผู้ฟังจะตีความหมายเป็นอย่างอื่นไม่ได้เลย นอกจากตีความว่าประโยคเหล่านั้นเป็นคำขอร้อง ดังตัวอย่าง (47)

(i) – (iv) ซึ่งคัดมาจาก Wilkins (1976:51)

- (47) (i) I wish you'd be quiet.
- (ii) If you shut the window, we'll soon get warm.
- (iii) You might shut the window.
- (iv) Perhaps you'd like to shut the window.

นอกจากรูปแบบประโยคบอกเล่าจะสื่อความหมายของการขอร้องดัง (47) แล้วรูปแบบประโยคบอกเล่าก็ยังแสดงถึงการพูดแนะนำอีกด้วย ดังตัวอย่างของ Wilkins : (1976:48)

- (48) (i) The best course seems to be for you to take the job.
- (ii) It seems advisable for you to take the job.
- (iii) It would be best for you to take the job.
- (iv) If I were you, I would take the job.
- (v) If I were you, I would seriously consider taking the job.
- (vi) I think you should take the job.

(vii) You'd better take the job.

สรุปตามแผนภูมิต่อไปนี้ได้ว่ารูปแบบประโยคบอกเล่าอาจสื่อความหมายของคำกล่าวบอกข้อความ คำขอร้อง คำเตือน คำบ่น คำถาม คำสั่ง และคำแนะนำ

	คำกล่าวบอกข้อความ
	คำขอร้อง
รูปแบบประโยคบอกเล่า	คำเตือน
	คำแนะนำ
	คำบ่น
	คำถาม

นอกเหนือไปจากตัวอย่างเช่น (47) (i) - (vii) แล้ว โดยทั่วไปรูปแบบประโยคบอกเล่าสามารถสื่อได้หลายความหมายมากกว่ารูปแบบประโยคคำสั่งและรูปแบบประโยคคำถาม ดังตัวอย่างเช่น

(49) Have you got a light?

ประโยคนี้นี้มักจะเน้นการขอร้อง ซึ่งอาจจะพูดได้อีกอย่างว่า

(50) May I trouble you for a light?

ด้วยเหตุนี้คำตอบของทั้ง (49) และ (50) ก็อาจจะเป็นการตอบรับ (51) (i) หรือ

(ii) การปฏิเสธการขอร้องก็ได้

(51) (i) Here you are.”

(ii) No, I'm sorry. I don't smoke.

และคำตอบของรูปแบบประโยคคำถามอาจจะแตกต่างกันออกไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคำและคำที่ประกอบเป็นคำถามและขึ้นอยู่กับบริบท หรือความเป็นจริงของสถานการณ์นั้น ๆ ดังตัวอย่างเช่น

(52) A: Have you got a fridge?

B: Yes, HITACHI. (หรือ No, I don't need one.)

ในกรณีใด ๆ ก็ตาม B จะไม่ตอบว่า Mm. Here you are. เช่นคำตอบของ (49) และ (50) ทั้งนี้เป็นเพราะ (52) มิใช่คำขอร้อง แต่ทว่า (52) เป็นคำถามที่ต้องการคำตอบที่เป็นข้อความ และในทำนองเดียวกันคำตอบของรูปแบบประโยคคำถามต่อไปนี้ก็จะแตกต่างออกไปจากที่กล่าวมาแล้ว ดังตัวอย่างเช่น

(53) A: Have you got the time?

B: A quarter past six. หรือ Sorry, I haven't got it on me.

คำตอบของ B จะไม่ใช่ (54) (i) - (iii)

(54) (i) Yes, I've got Rolex.

(ii) No, I can't afford to buy one.

(iii) No, I haven't.

นอกจากนี้รูปแบบประโยคคำถามก็สามารถสื่อความหมายของการชักชวนและการแนะนำได้อีกด้วย ดังตัวอย่างเช่น

(55) A: Shall we go to the zoo?

B: Yes, let's.

(56) A: How about going to the zoo?

B: O.K. Let's go to the zoo / หรือ That's a good idea.

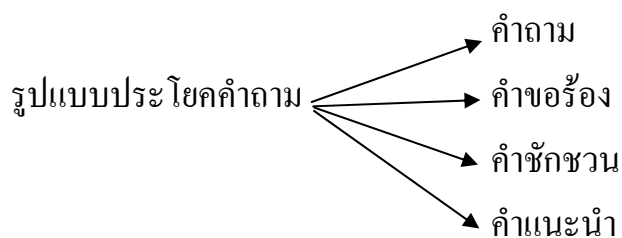
(57) A: Why don't we go to the zoo?

B: O.K. Let's go to the zoo/หรือ That's a good idea.

(58) A: Have you thought of going to the zoo?

B: O.K. Let's go to the zoo. หรือ That's a good idea.

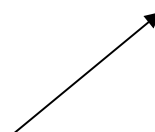
รูปประโยคคำถาม (55) เป็นคำชักชวนและ (56) - (58) เป็นคำแนะนำ จากตัวอย่างเหล่านี้จึงสรุปได้ว่ารูปแบบประโยคคำถามสามารถบ่งบอกวัจนกรรมปฏิบัติที่เป็นคำถาม คำขอร้อง คำชักชวน และคำแนะนำ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

สุดท้ายก็คือรูปแบบประโยคคำสั่ง คือ มีกริยาช่องที่หนึ่งอยู่ข้างหน้าในกรณีที่เป็นประโยคคำสั่งบอกเล่า และมีคำ DON'T อยู่หน้าในกรณีเป็นคำสั่งห้ามมิให้ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ดังตัวอย่างเช่น

- (59) (i) Beware of pick-pockets.
 (ii) Beware of the dog.
- (60) Under no circumstances, take the job.
- (61) (i) Don't take that job on any account.
 (ii) Don't take that job under any circumstances.
- (62) Take my words.
- (63) Take care of yourself.
- (64) (i) Shut the door. It's raining.
 (ii) Hurry up. We're getting late.
 (iii) Be quiet. This is the hospital.

จากตัวอย่างข้างต้นนี้นักศึกษาจะเห็นว่า (59) เป็นคำเตือน (60) - (63) เป็นคำแนะนำ ส่วน (64) เป็นคำสั่ง ด้วยเหตุนี้จึงสรุปได้ว่ารูปแบบประโยคคำสั่งทำหน้าที่ได้หลายหน้าที่ดังแผนภูมิต่อไปนี้

จากที่กล่าวมาแล้ว นักศึกษาคงเข้าใจเรื่องรูปแบบประโยคและหน้าที่ที่หลากหลายของวัจนกรรมปฏิบัติเด่นชัดขึ้น ต่อไปให้นักศึกษาพิจารณาผลวัจนกรรมซึ่งหมายถึงผลของคำพูดที่มีต่อผู้ฟัง ถ้าเป็นวัจนกรรมปฏิบัติที่บ่งบอกถึงการกระทำโดยตรง หรือเป็นวัจนกรรมปฏิบัติในพิธีที่เป็นทางการ หรือในกรณีที่ผู้พูดมิได้ใช้วัจนกรรมอ้อม อ้อมแล้วไซ้ ปัญหาที่ผู้ฟังจะไม่เข้าใจความหมายที่ผู้พูดต้องการสื่อก็อาจจะไม่มี หรือถ้ามีก็จะมีไม่มากเท่ากับปัญหาในการตีความหมายของวัจนกรรมอ้อม ดังตัวอย่างเช่น

(65) ปรีบท: นายกำลังต้อนรับแขกอยู่ และกำลังจะคุยเรื่องส่วนตัวกับแขกของตน
จึงบอกให้หญิงรับใช้ออกไป (หญิงรับใช้นำน้ำมาให้ นายและแขกผู้มา
เยือน)

นาย: ป่ามีอะไรก็ไปทำเถอะ

หญิงรับใช้: ไม่มีหรอกค่ะ ป่าจะอยู่รับใช้คุณ

จากตัวอย่างนี้นักศึกษาจะเห็นว่า หญิงรับใช้ไม่เข้าใจวัจนกรรมอ้อมของนายจึงไม่ออกไปจากห้องรับแขก แต่ถ้านายพูดใหม่ว่า “ป่าออกไปก่อนนะฉันมีเรื่องส่วนตัวอยากคุยกับเพื่อนสองต่อสอง” วัจนกรรมปฏิบัตินั้นก็จะได้ผลมากยิ่งขึ้น หรือในกรณีที่หญิงรับใช้ผู้นี้อยู่บ้านนี้มานานและรู้ว่าถ้านายคนพูดเช่นนี้เมื่อไรตนก็ต้องออกไปจากห้อง

ต่อไปเป็นตัวอย่างของการเข้าใจคำพูดผิด ตัวอย่างนี้คัดมาจาก M. Stubbs (1983:130)

(66) ปรีบท: ตอนบ่ายในสวนหลังบ้าน ทุกคนนั่งพักผ่อนอย่างสบาย และ A ก็ลุกขึ้นพูด

A: I'm going to do some wedding.

B: yes, please.

A: what

B: yes, please.

A: you don't listen to anything I say.

B: I thought you said you were going to pour some drinks.

A: No, I said I'm going to do some weeding.

A บอกกับ B ว่าจะไปถอนวัชพืชในสวน แต่ B ผู้เคยชินกับประโยคที่ A มักจะพูดคือ "I'm going to make a cup of tea." หรือ "Would you like a cup of tea?" หรือ "Would you care for some drinks?" ซึ่งเป็นคำพูดเชิงเสนอที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้และเมื่อผู้ฟังต้องการให้ผู้พูดทำตามเสนอก็จะพูดว่า Yes, please. B ผู้ซึ่งชินกับกิจวัตรที่จำเจ จึงตอบ "Yes, please โดยมีได้สนใจฟังข้อความที่ A พูดให้ชัดเจน กรณีจึงเป็นการเข้าใจผิดเพราะไม่ฟังให้ดี แต่ก็มืออยู่บางกรณีที่ผู้พูดใช้วัจนกรรมอ่อนและผู้ฟังถือโอกาสที่จะไม่ปฏิบัติตามที่ผู้พูดต้องการ โดยการแสสร้างทำเป็นไม่เข้าใจ และตีความหมายของวัจนกรรมอ่อน เสมือนเป็นวัจนกรรมตรง การเสแสสร้างทำเป็นไม่เข้าใจนี้ก็กลายมาเป็นมุขตลกในการ์ตูนนานาชาติ ดังตัวอย่างเช่น (67)

(67)

ในตัวอย่างนี้จำอ้วนต้องการจะบอก Beetle Bailey ซึ่งเป็นลูกน้องของตนให้ประพฤติตัวเป็นผู้ใหญ่และอย่าทำอะไรเป็นเด็กๆ แต่ทว่าคำพูดของจำอ้วนไม่ได้ผล

(68)

ในตัวอย่างนี้ จำอ้วนต้องการจะขู่ลูกน้องของตนว่าถ้าไม่ประพฤติตนให้ดีมีระเบียบวินัย และทำตามคำสั่งของจำอ้วนแล้วก็จะถูกไล่ออก นั่นก็คือจำอ้วนต้องการหมายความว่า “Behave yourself or you’ll get sacked.” แต่แทนที่จำอ้วนจะพูดตรง ๆ ก็พูดอ้อมค้อมและเล่นคำโดยพูดให้มีสัมผัสอักษรคือ Shape up และ ship out. ด้วยเหตุนี้ภวัจนกรรมปฏิบัติของจำอ้วนก็เลยไม่เกิดผลตามที่จำอ้วนต้องการ นั่นก็คือลูกน้องที่ฉลาดแกมโกง ที่ชอบหนีงานและไม่ทำตามคำสั่งจำอ้วน ถือเอาคำขู่ของจำอ้วนเป็นคำสั่งว่าต้องเลือกเอาระหว่าง shape up และ ship out ผลก็คือลูกน้องของจำอ้วนเลือกประการหลังซึ่งไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ของจำอ้วน

4. บทสรุป

วจนกรรมคือ คำพูดที่ประกอบกับการกระทำ องค์ประกอบของวจนกรรม ได้แก่ วจนกรรมตรงตามคำ คือคำพูดที่เปล่งออกมา วจนกรรมปฏิบัติคือจุดประสงค์ของผู้พูด และผลวจนกรรมคือผลของคำพูดที่มีต่อผู้ฟัง ทางด้านการใช้ในบริบทต่างๆ นั้น วจนกรรมตรงตามคำแบ่งออกเป็นสองประเภทใหญ่ ๆ คือ การกล่าวบ่งบอก การกระทำที่บ่งบอกการกระทำโดยตรงซึ่งมีลักษณะเฉพาะและมักจะเกิดขึ้นในพิธีที่เป็นทางการที่มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างตายตัวตามจารีตประเพณี เช่น พิธีแต่งงาน ของศาสนาคริสต์ พิธีบวชของศาสนาพุทธ การกล่าวเปิด/ปิดการประชุม คำพิพากษาของศาล เป็นต้น วจนกรรมที่แบ่งตามการใช้ไวยากรณ์หนึ่งคือ วจนกรรมอ้อมซึ่งผู้พูดจะไม่ปฏิบัติตามหลักไวยากรณ์เก่า ๆ ที่ว่าคำถามจะต้องอยู่ในรูปแบบประโยคคำถาม คำสั่งและคำขอร้องจะต้องอยู่ในรูปแบบประโยคคำสั่ง และคำบอกกล่าวจะต้องอยู่ในรูปแบบประโยคบอกเล่า เป็นต้น นั่นก็คือคำขอร้องอาจจะอยู่ในรูปแบบประโยคบอกเล่า หรือประโยคคำถาม หรือประโยคคำสั่งก็ได้ นี่ย่อมแสดงว่าหน้าที่ของคำพูดและรูปแบบประโยคอาจจะไม่สัมพันธ์กันก็ได้ สุดท้ายก็เป็นผลของคำพูดหรือผลวจนกรรม และการที่จะระบุว่าวจนกรรมปฏิบัติใดมีผลต่อผู้ฟังนั้นต้องอาศัยบริบทช่วยในการพิจารณาด้วย

5. กิจกรรมท้ายบท

1. วจนกรรมประกอบด้วยอะไรบ้าง จงระบุและอธิบายด้วย
2. การกล่าวบ่งกระทำ (performatives) คืออะไร และมีลักษณะอย่างไร จงระบุพร้อมยกตัวอย่างมา 5 ตัวอย่าง ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย
3. วจนกรรมอ้อมคืออะไร
4. หน้าที่ของคำพูดจะต้องสัมพันธ์กับรูปแบบประโยคเสมอไปหรือไม่ จงอธิบายพร้อมยกตัวอย่าง
5. จงอ่านบทกวีต้นข้างล่างนี้และระบุว่าคำพูดใดเป็นวจนกรรมปฏิบัติชนิดใด ทำหน้าที่อะไร หรือจุดประสงค์ของผู้พูดคืออะไร และผลวจนกรรมคืออะไร

6. จงเปลี่ยนรูปแบบประโยคของ (I) และ (ii) จากรูปแบบประโยคคำสั่งเป็นคำขอร้องมาข้อละ 10 รูปแบบ พร้อมทั้งระบุประเภทของแต่ละรูปแบบด้วย

(i) Take off your shoes.

(ii) Turn down your radio.

7. จงบอกว่าคุณคือเป็นการกล่าวบ่งการกระทำ (performatives) และข้อใดเป็นวัจนกรรมอ้อม พร้อมทั้งระบุด้วยว่าผู้พูดมีจุดประสงค์อะไร

(i) I discharge you from this case.

(ii) Why don't you read it again?

(iii) I suggest the visit to the zoo.

(iv) I wonder whether I could use your telephone.

(v) I abstain.

(vi) I declare the conference closed.

(vii) Whose trousers are these, lying on the floor unattended?

(viii) Will you be so kind as to shut the window?

(ix) That's the notice saying "You may not eat in the library."

(x) You are guilty.

(xi) I blame John.

(xii) Would you mind not smoking in here?

(xiii) I'm convinced that I was not responsible for the accident.

(xiv) I can't accept your agreement.

(xv) I couldn't agree more.

